

9.2.2015

Dnro 3051/4/14

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juho Martikainen

HÄMEENLINNAN VANKILAN PALJUSELLIT

1
KANTELU

- - -

Lisäksi arvostelitte Hämeenlinnan vankilan tiloja. Kaikissa selleissä ei edelleenkään ole vessaa ja vessaan pääsy voi olla epävarmaa tai hidasta. Ihmettelitte, miksi asialle ei ole tehty mitään, vaikka ongelma on ollut olemassa jo pitkään ja Euroopan neuvoston kidutuksenvastainen komitea on toistuvasti kiinnittänyt huomiota asiaan.

Eräässä tapauksessa potilasta ei ollut tuotu lääkärin vastaanotolle, koska osaston vartija ei ollut vastannut puhelimeen tuntiin. Tänä aikana kukaan ei kirjeenne mukaan päässyt vessaan eikä vastaanotolle.

3
RATKAISU

- - -

3.2
Vessaan tai lääkärin vastaanotolle pääseminen

Saatu selvitys

Hämeenlinnan vankilan johtajan selvityksen mukaan vessattomista selleistä vangin pääsy vessaan on järjestetty siten, että vanki painaa sellissään hälytysnappia, joka sytyttää valon osaston vartijan huoneessa sekä miesten ja naisten kahvihuoneissa. Valoon reagoiminen edellyttää vartijan havaintoa. Yhdellä vapauttamisosastolla on käytössä kännykkä, jolla saadaan yhteys vankilan päivystykseen.

Selvityksen mukaan viimeisen puolen vuoden aikana vankilan johtaja on saanut arviolta 2–3 asioimislomaketta, joissa on mainittu, ettei vanki ole päässyt vessaan. Henkilökuntaa on ohjeistettu merkitsemään jokainen tällainen tilanne vankitietojärjestelmään. Vankilan johtajan arvion mukaan ilta- tai yöaikaan mahdollinen viive reagoimisessa voi olla jopa 45 minuuttia.

Vankilan johtajan selvityksen mukaan vangit toimitetaan lääkärin vastaanotolle poliklinikan ilmoittaman listan mukaan. Päivystys hoitaa vankien kuljettamisen vastaanotolle. Joskus poliklinikka saattaa pyytää suoraan toimittamaan vangin vastaanotolle. Tällöin pyyntö tehdään radiopuhelimella.

Selvityksen mukaan kantelussanne mainittu viivästys potilaan toimittamisessa vastaanotolle pitää paikkansa. Selvityksen mukaan viivästys oli kurinpitokäsittelyn kesto 15–30 minuuttia. Osastosta vastaavaan henkilöön tai päivystyksen esimieheen on kuitenkin aina saatavissa yhteys puhelimella.

Oikeusohjeet

Perustuslain 7 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa tuomita kuolemaan, kiduttaa eikä muutoinkaan kohdella ihmisarvoa loukkaavasti. Se on tarkoitettu kattamaan kaikki julmat, epäinhimilliset tai halventavat rangaistuksen tai muun kohtelun muodot. Säännös vastaa kansainvälisten ihmisoikeussopimusten määräyksiä siitä, ettei ketään saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista julmalla, epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla (esim. kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 7 art. ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 art.).

Vankeuslain 1 luvun 5 §:n mukaan vankeja on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja heidän ihmisarvoaan kunnioittaen.

Vankeuslain 7 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan vankilan suljetuissa tiloissa, joissa säilytetään vankeja, tulee olla hälytyslaite, jolla voidaan välittömästi saada yhteys henkilökuntaan.

Vankeuslain 10 luvun 1 §:n mukaan Rikosseuraamuslaitoksen on järjestettävä tai muutoin turvattava vangin lääketieteellisten tarpeiden mukainen terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkinnällinen kuntoutus.

Laillisuusvalvontakäytännössä on lukuisia kertoja kiinnitetty huomiota vessattomien sellien ongelmiin. Vastaavasti Euroopan neuvoston kidutuksen, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun vastainen komitea CPT on kiinnittänyt huomiota asiaan Suomeen tekemillään tarkastuskäynneillä. Viimeksi asiasta on keskusteltu Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön tekemäni tarkastuksen yhteydessä joulukuussa 2014.

Kannanotto

Kantelunne ja saadun selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että Hämeenlinnan vankilassa on varsinkin ilta- ja yöaikaan pitkiä viiveitä vankien sellikutsuihin vastaamisessa. Yleisemminkin selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että vankilan sellikutsujärjestelmän toimivuuteen liittyy epävarmuustekijöitä. Tämä aiheuttaa myös viiveitä vessaan pääsemiseen. Näistä syistä olen päättänyt ottaa asian omana aloitteenani tutkittavaksi.

- - -

4 TOIMENPITEET

Olen ottanut omana aloitteenani tutkittavaksi Hämeenlinnan vankilan sellihälytysjärjestelmän toimivuuden ja siihen liittyvät järjestelyt vankien päästämässä vessaan. Muilta osin asia ei antanut minulle aihetta toimenpiteisiin.